

Til lovforslag nr. L 13

Folketinget 2016-17

Betænkning afgivet af Kulturudvalget den 23. november 2016

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

(Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

[af kulturministeren (Bertel Haarder)]

1. Ændringsforslag

Kulturministeren har stillet 4 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 5. oktober 2016 og var til 1. behandling den 13. oktober 2016. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Kulturudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og kulturministeren sendte den 30. juni 2016 dette udkast til udvalget, jf. KUU alm. del – bilag 191 (folketingsåret 2015-16). Den 5. oktober 2016 sendte kulturministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 56 spørgsmål til kulturministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (S, DF, V, LA, SF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget bakker med støtten til lovforslaget op om, at offentlige institutioner skal understøtte grundlæggende frihedsværdier såsom ytringsfrihed, ligestilling og religionsfrihed, hvilket står i modsætning til en doktrinær, antidemokratisk, religiøs levevis og samfundsindretning. Det fastslås således i bemærkningerne til lovforslaget, at loven skal forhindre udbetaling af offentlig støtte eller anvisning af offentlige lokaler til foreninger, hvis formål og adfærd vurderes til at modarbejde eller undermi-

nere demokratiet og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Samtidig lægger Socialdemokratiet vægt på, at en evaluering af lovgivningen skal finde sted 2 år efter ikrafttrædelsestidspunktet.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget konstaterer, at flere partier har lavet en række aftaler, som bl.a. er indgået som opfølgning på TV 2-dokumentaren »Moskeerne bag sløret«. Dette lovforslag er et af flere lovforslag, som er kommet ud af de politiske drøftelser.

Det har været et klart ønske fra Dansk Folkeparti, at Folketinget, regeringen, kommuner og myndigheder generelt skal blive bedre til at ramme islamisterne økonomisk. Flere, bl.a. tidligere imam og tidligere islamist Ahmed Akkari har fortalt om, hvordan islamisterne malker de offentlige kasser ved bl.a. at søge økonomiske tilskud fra kommunerne. Det er det, vi forsøger at gøre op med med dette lovforslag.

Dette lovforslag er endnu et skridt på vejen, når det handler om at bekæmpe islamiseringen af det danske samfund. Ud over at søge at begrænse tilstrømningen til Danmark, hvilket selvfølgelig er det vigtigste, bliver vi også nødt til at forholde os til, at islam i stigende grad dominerer i forskellige dele af samfundslivet. Det er efter vores opfattelse i Dansk Folkeparti udtryk for en negativ samfundsudvikling, som skal tages alvorligt, fordi vi ikke kommer uden om, at der er elementer i islam, som på lange strækninger er uforenelige med det værdigrundlag, som Danmark hviler på.

Det er en svær øvelse, og der er ingen grund til at lægge skjul på, at det er en vanskelig balancegang. For hvis vi skal være ærlige, handler det i høj grad om at ramme de grupper inden for de muslimske miljøer, som i den grad er med til at lave samfundsundergravende arbejde. Vi ønsker sådan set ikke at ramme de kristne foreninger, som ikke udgør et problem for landet, men som tværtimod er en del af vores kulturarv.

Dansk Folkeparti ønsker, at næste gang Hizb ut-Tahrir vil låne et lokale af Københavns Kommune til at afholde et af

deres arrangementer, kan den ansvarlige borgmester med loven i ryggen sige, at det desværre ikke kan lade sig gøre. Dansk Folkeparti ønsker at tage tilskud og skattefordele fra en forening, hvis den bl.a. rådgiver sine medlemmer og andre til at sætte shariareglerne over de regler, som vi har vedtaget her i Folketinget.

I Dansk Folkeparti er vi tilfredse med, at det klart fremgår af lovforslaget, at den nuværende retstilstand er uacceptabel. Det skal ikke være sådan, at en forening på den ene side kan arbejde for at afskaffe demokratiet for at indføre et kalifat og på den anden side med kommunalt tilskud efter folkeoplysningsloven f.eks. arrangere fodboldskole for unge mennesker med den risiko, at foreningens islamistiske holdninger videregives til de pågældende unge. Derfor ønsker Dansk Folkeparti at ændre folkeoplysningsloven, så det kommer til at fremgå klart af loven, at folkeoplysende virksomhed bl.a. bygger på demokrati og frihedsrettigheder, så det gøres til en betingelse for foreningerne, at de ikke i kraft af deres formål eller i kraft af deres adfærd modarbejder eller underminerer demokrati og en række grundlæggende værdier: religionsfrihed, ytringsfrihed og forsamlingsfrihed og det faktum, at i Danmark betragter vi mænd og kvinder som værende lige meget værd.

Et *mindretal* i udvalget (EL, ALT og RV) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlemmer af udvalget kan på trods af stor sympati for en effektiv kontrol med offentlig støtte til foreninger ikke støtte lovforslaget. Dette lovforslag lægger op til, at kommunerne på et ganske vagt formuleret og værdibaseret grundlag skal sortere i foreninger, der »modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder«, og foreninger, der ikke gør. Enhedslisten er helt på linje med Advokatrådet, som i sit høringssvar påpeger, at det fra en juridisk vinkel kan være meget vanskeligt at se forskel på det, der ifølge bemærkningerne er omfattet af lovforslaget, og det, der ikke er. Det skal understreges, at Enhedslisten ingen sympati har for religiøse grupper, der opfordrer til eller praktiserer vold mod børn, stening, kønsdiskrimination eller håndsafhugning. Men den slags holdninger bør bekæmpes i en åben debat – ikke ved at kommuner skal foretage værdibaserede skøn som dem, dette lovforslag lægger op til. Hvis myndighederne skal træffe skønsmæssige, uklare og værdibaserede afgørelser om foreningers rettigheder på baggrund af teksten i dette lovforslag, fører det ikke til mere demokrati og større retssikkerhed, men mindre.

Radikale Venstres medlemmer af udvalget finder, at en lovlig forening, der søger midler eller lokale til folkeoplysende virksomhed, bør kunne få anvist et lokale af kommunen. Den bør ikke kunne afvises på grund af forskellige tilhørsforhold. Stramningerne i lovforslaget nærmer sig sindelagskontrol og begrænsninger af ytringsfriheden. Det bør udelukkende være en bestyrelse, der tegner en forening og ikke et medlem eller en foredragsholder. Der har hidtil været en bred forståelse i Danmark om, at det er bedre, vi ved, hvad der siges og menes rundt omkring, end at det lever i det

skjulte, så vi kan tage den åbne debat. Det er det formål, ikke mindst folkeoplysningen tjener.

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af kulturministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1

1) Nr. 4 affattes således:

»4. I § 33, stk. 3, ændres »børn og unge.« til: »børn og unge, jf. dog stk. 4.««

[Lovteknisk korrektion]

2) I den under nr. 8 foreslåede § 35 a ændres i stk. 2 »32, stk. 1, 1. pkt. gælder« til: »32. Dette gælder«.

[Lovteknisk korrektion]

3) I det under nr. 9 foreslåede kapitel 11 a udgår i § 44 a, stk. 1, »heller«.

[Sproglig korrektion]

4) I det under nr. 9 foreslåede kapitel 11 a ændres i § 44 a, stk. 2, 2. pkt., »udlånte eller udlejede lokaler« til: »lånte eller lejede lokaler«.

[Sproglig korrektion]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Formuleringen »børn og unge« forekommer to gange i § 33, stk. 3.

Det er derfor nødvendigt med et ændringsforslag, der præciserer, hvor den foreslåede tekst skal indsættes.

Til nr. 2

I den foreslåede § 35 a, stk. 2, er det uklart, hvad der gælder tilsvarende for foreninger, hvor kommunalbestyrelsen har truffet foranstaltninger som nævnt i § 33, stk. 5, 2. pkt. Derfor indsættes der et punktum efter § 32, 1. pkt., og sætningen fortsætter »Dette gælder tilsvarende«.

Til nr. 3

Sproglig korrektion, da det kan være uklart, når man læser bestemmelsen isoleret set, hvad kommunalbestyrelsen »heller« ikke kan.

Til nr. 4

Sproglig korrektion, så det præciseres, at der tales om indskrænkning af foreningers ret til at benytte lokaler, de har lånt/lejet.

Carsten Kudsk (DF) Morten Marinus (DF) Karin Nødgaard (DF) nfmd. Kristian Thulesen Dahl (DF) Peter Skaarup (DF)

Søren Espersen (DF) Britt Bager (V) Jan E. Jørgensen (V) Michael Aastrup Jensen (V) Eva Kjer Hansen (V)

Hans Andersen (V) Anni Matthiesen (V) Mette Bock (LA) Leif Mikkelsen (LA) Naser Khader (KF) Annette Lind (S)

Daniel Toft Jakobsen (S) Flemming Møller Mortensen (S) Jan Johansen (S) Mogens Jensen (S) Orla Hav (S) fmd.

Søren Søndergaard (EL) Christian Juhl (EL) Rasmus Nordqvist (ALT) Zenia Stampe (RV) Marianne Jelved (RV)

Carolina Magdalene Maier (ALT) Jacob Mark (SF) Pia Olsen Dyhr (SF)

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Tjóðveldi (T)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Alternativet (ALT)	10	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 13**Bilagsnr. Titel**

- 1 Høringssvar og høringsnotat, fra kulturministeren
- 2 Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
- 3 Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
- 4 Ændringsforslag, fra kulturministeren
- 5 Udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 13**Spm.nr. Titel**

- 1 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for dødsstraf, sådan som den praktiseres i USA, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 2 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for dødsstraf, sådan som den praktiseres i Saudi-Arabien, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 3 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for dødsstraf, sådan som den praktiseres i Kina, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 4 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for at genindføre den revselsesret, der i 1997 blev afskaffet, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 5 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for læreres ret til fysisk afstraffelse af folkeskoleelever, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 6 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for mænds ret til at slå deres koner eller kærester, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 7 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for, at voldtægt skal være lovlig inden for ægteskabet, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 8 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for, at personer af afrikansk afstamning med mørk hudfarve ikke bør bestride stillinger som præst, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 9 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for, at kørestolsbrugere ikke bør bestride stillinger som præst, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 10 MFU spm., om det vil det være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for, at LGBT-personer ikke bør bestride stillinger som præst, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 11 MFU spm. om, hvilken grad af forhåndsviden foreningens ledelse skal have om oplægsholderens synspunkter og intention om at give udtryk for dem for at blive omfattet af lovforslaget, til kulturministeren, og ministerens svar herpå

- 12 MFU spm. om, at foreningen bliver omfattet af lovforslaget, hvis oplægsholderen udviser den i lovforslaget beskrevne adfærd, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 13 MFU spm., om en fodboldklubs ret til støtte efter lovforslaget, hvis et medlem i regi af fodboldklubben kommer med en opfordring til at afskaffe demokratiet, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 14 MFU spm., om en forening, efter at der i foreningens regi er fremsat udtalelser, der strider imod demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, kunne undgå at få frataget tilskud i lovforslagets forstand, hvis foreningen dokumenterer, at de personer, der har fremsat udtalelserne, har en psykiatrisk diagnose, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 15 MFU spm., om foreninger, der opfordrer til at følge retningslinjer, der svarer til Jehovas Vidners retningslinjer om ikke at deltage i politiske valg, vil være omfattet af lovforslaget og således afskåret fra at modtage tilskud i lovforslagets forstand, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 16 MFU spm., om foreninger, der opfordrer til brug af religiøse domstole på linje med henholdsvis Det Jødiske Samfund i Danmark, Machsike Hadas (Københavns Ortodokse Jødiske Menighed), den katolske kirke, metodistkirken samt de kristne ortodokse kirkesamfund således vil være afskåret fra tilskud, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om, hvordan ministeren vil sikre, at det øgede tilsyn, der kræves fra kommunerne, ikke finansieres af midler, der ellers vil gå til den folkeoplysende aktivitet, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm., om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis et bestyrelsesmedlem udtaler sig i strid med loven i et debatindlæg i et medie eller på et møde uden at angive sin tilknytning til foreningen, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm., om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis et bestyrelsesmedlem udtaler sig i strid med loven i et debatindlæg i et medie eller på et møde, som foreningen ikke er involveret i, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm., om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis et medlem uden tillidspost udtaler sig i strid med loven i et debatindlæg i et medie eller på et møde uden at angive sin tilknytning til foreningen, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm., om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis et medlem uden tillidsposter udtaler sig i strid med loven i et debatindlæg i et medie eller på et møde, som foreningen ikke er involveret, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm., om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis en underviser udtaler sig i strid med loven på et kursus, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm., om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis en foredragsholder uden tilknytning til foreningen udtaler sig i strid med lo-

- ven på et af foreningens arrangementer, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 24 Spm., om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis en person uden tilknytning til foreningen indgår i et debatpanel på et af foreningens arrangementer og udtaler sig i strid med loven, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 25 Spm. om en forening vil være omfattet af lovforslaget, hvis en kursusdeltager eller en person blandt publikum til et foredrags- eller debatarangement arrangeret af foreningen udtaler sig i strid med loven, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 26 MFU spm., om det vil være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer imod fri abort, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 27 MFU spm., om det vil være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for ændringer af udlændingeloven, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 28 MFU spm., om det vil være omfattet af lovforslaget, hvis en forening argumenterer for, at modtagere af overførselsindkomster skal fratages stemmeretten, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 29 MFU spm. om, hvilke foreninger der ikke uden problemer kan leve op til lovens bestemmelser og dermed begrænses i den frihed, de har i dag, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 30 Spm. om folkeoplysningsloven og støtte til religiøse foreninger, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 31 Spm., om forkyndende bibelundervisning som aktivitet i en ungdomsforening har karakter af »gudsdyrkelse«, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 32 Spm., om det vil henfalde til »gudsdyrkelse«, hvis en spejderklub er på lejre og afholder gudstjeneste som en del af programmet, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 33 Spm. om gudsdyrkelse og/eller kirkelige handlinger, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 34 MFU spm., om tilsynet med en forenings overholdelse af § 4 a eller § 44 a, jf. § 33, stk. 5, og § 44 a, stk. 2, vil kunne behandle oplysninger om enkeltpersoners politiske eller religiøse overbevisninger, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 35 MFU spm., om tilsynet med en forenings overholdelse af § 4 a eller § 44 a, jf. § 33, stk. 5, og § 44 a, stk. 2, vil kunne behandle oplysninger om enkeltpersoners politiske eller religiøse overbevisninger, som alene fremgår af nyhedsmedier, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 36 MFU spm., om en forening, som modtager tilskud eller anvises lokaler efter folkeoplysningsloven, kan behandle personoplysninger om politiske eller religiøse overbevisninger for foreningens medlemmer, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 37 Spm. om at fratage religiøse børne- og ungdomsorganisationer tilskud, til kulturministeren, og ministerens svar herpå

- 38 Spm. om de religiøse børne- og ungdomsorganisationers mulighed for at modtage tilskud til folkeoplysende arbejde, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 39 Spm., om lovforslagets formål alene er at ramme religiøse forkyndere, religiøse foreninger og andre foreninger, der måtte søge at undergrave demokratiet og grundlæggende rettigheder, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 40 Spm. om, hvad risikobaseret tilsyn er, og hvad der kan udløse risikobaseret tilsyn på folkeoplysningsområdet, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 41 Spm. om, hvilke foreninger eller foreningstyper kommunerne uden overtrædelse af saglighedskrav og krav om ligebehandling i forvaltningen vil kunne udtage til risikobaseret tilsyn, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 42 Spm. om, hvilket erfaringsgrundlag der er for at antage, at religiøse eller politiske foreninger udgør en større risiko end andre foreninger, når det kommer til at underminere eller modarbejde demokratiet og grundlæggende rettigheder, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 43 Spm. om bekymring for, at folkeoplysningsloven vil blive grundlag for en særlig mistænksomhed over for religiøse foreninger, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 44 Spm. om, hvorvidt og i givet fald hvordan man vil undgå, at lovbetragtningerne fører til en særlig mistænksomhed og et særligt tilsyn i kommunerne over for religiøse organisationer, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 45 Spm. om artikel 8 i den europæiske menneskerettighedskonvention om ret til respekt for privatliv og familieliv i lovforslaget generelt tillægges mindre betydning end andre artikler i menneskerettighedserklæringen, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 46 Spm. om konkrete eksempler på holdninger eller opfordringer, som indebærer et ønske om at indskrænke ytringsfriheden m.m., til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 47 MFU spm., om en kommune ikke kan tage tilskuddet fra en forening alene med henvisning til, at der i foreningen er synspunkter om, at ægteskabet er for mand og kvinde, eller synspunkter om, at præstegerningen kun er for mænd, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 48 MFU spm., om en forening kan debattere indførelsen af ret til partner vold og voldtægt inden for ægteskabet, uden at det vil være omfattet af lovforslaget, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 49 MFU spm. om, hvorvidt en psykiatrisk diagnose som angivet i spørgsmål nr. 14 vil kunne betyde, at en forening ikke får frataget tilskud, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 50 MFU spm. om en konkret vurdering af de konkrete formuleringer, der står i et link til Jehovas Vidners hjemmeside, til kulturministeren, og ministerens svar herpå

- 51 MFU spm., om kommunerne især skal interessere sig for foreninger, der rekrutterer medlemmer med bestemte former for national eller etnisk oprindelse, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 52 MFU spm., om kommunerne især skal interessere sig for muslimske foreninger frem for f.eks. kristne, jødiske, hinduistiske eller buddhistiske, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 53 MFU spm. om eksempler på handlinger, der modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 54 Spm., om det vil være i overensstemmelse med lovforslaget om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven, hvis kommuner forlanger foreningers underskrift på demokratiske chartre og lignende tekster som forudsætning for at tildele økonomiske støtte, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 55 Spm., om kommunerne frit vil kunne formulere hver deres version af demokratiske chartre og lignende tekster, som de anvender som betingelse for støtte i henhold til folkeoplysningsloven, til kulturministeren, og ministerens svar herpå
- 56 Spm. om, hvilke typer udsagn og holdningstilkendegivelser kommuner må indføre i demokratiske chartre og lignende tekster, som de anvender som betingelse for støtte i henhold til folkeoplysningsloven, til kulturministeren, og ministerens svar herpå